

ทฤษฎีนโยบายสังคม (Theory of Social Policy)

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร. พัชรินทร์ สิริสุนทร
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ความหมาย (Definition)

- นโยบายสังคม (Social Policy) เกี่ยวข้องกับกลุ่มนโยบายของภาครัฐ ที่ออกแบบมาเพื่อความอยู่ดีมีสุข (Well Being) หรือสวัสดิภาพของพลเมือง.

นโยบายสังคมคืออะไร?

- นโยบายของส่วนรวม (Collective Policy)
- เกี่ยวข้องกับพลเมืองของรัฐ
- มีผู้รับผิดชอบ.

ใครรับผิดชอบ? ใครคือเจ้าภาพ?

กลุ่มทฤษฎีกระแสหลัก

(Right – Wing Approach)

เอกชน รับผิดชอบและเป็นเจ้าภาพ ผ่านกลไกตลาด
รัฐกำกับดูแล กำหนดมาตรฐาน.

กรณีศึกษา: เกาหลี

กรณีศึกษา: เกาหลี

กรณีศึกษา: เกาหลี

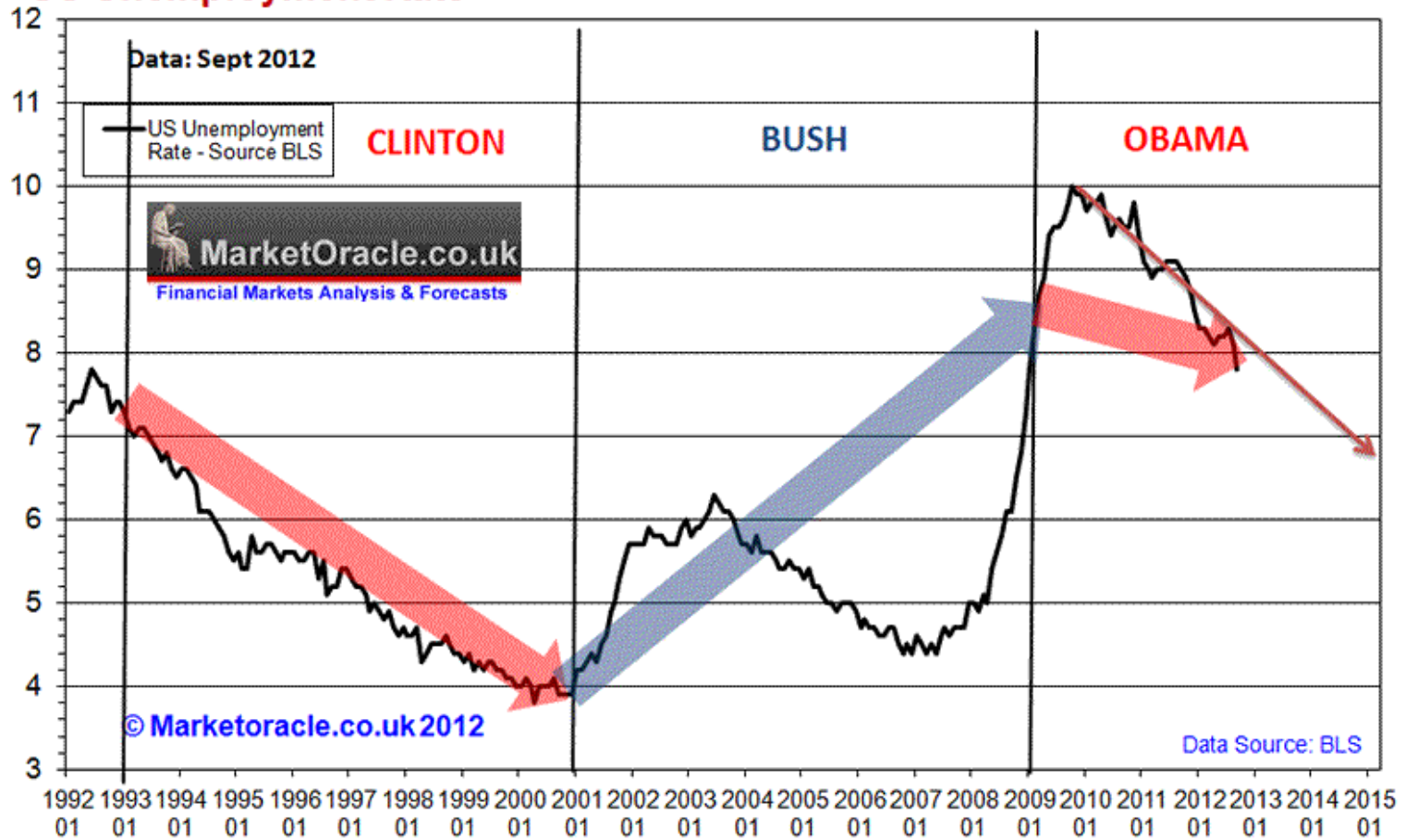
Right – Wing Approach

รัฐไม่ควรแทรกแซง แต่สร้างมาตรฐานของบริการ
ที่พลเมืองควรได้รับ

- พลเมืองอยู่ดีมีสุข
- สิทธิความเป็นพลเมือง (citizenship): มีส่วนร่วม
ในการใช้อำนาจทางการเมือง
- (Ex Burden 1998, Hewitt 1992).

กรณีศึกษา: สหรัฐอเมริกา

US Unemployment Rate

กรณีศึกษา: อินเดีย

กรณีศึกษา: ญี่ปุ่น

KEISEI
BUSINESS RAILWAY

CHINESE KOREAN JAPANESE

Narita Sky ACCESS is Now in Service from July 17, 2010.
From the City Center to Narita Airport in Just 36 Minutes.

A new route changing the airport access has finally been created.
Nippori Station is totally renovated, enabling a smooth transfer.

*The travel time shown is the minimum travel time between Nippori and Narita Airport Terminal 2 with the new model Skyliner.

JAPAN SPEED

A New World Standard in Airport Transportation

The advertisement features a sleek, blue and white high-speed train (Skyliner) moving towards the right. Above the train, a map shows the route from Nippori Station in the city center to Narita Airport. The route is highlighted in orange, showing a path through Utsunomiya, Maebashi, and Maeda before reaching Narita Airport. The text is set against a dark blue background with white and orange accents.

กรณีศึกษา: เมียนมาร์

กรณีศึกษา: ประเทศไทย

กรณีศึกษา: กัมพูชา

Angkor EV 20

กลุ่มสังคมนิยม (Left – Wing Approach)

รัฐรับผิดชอบและเป็นเจ้าภาพ.

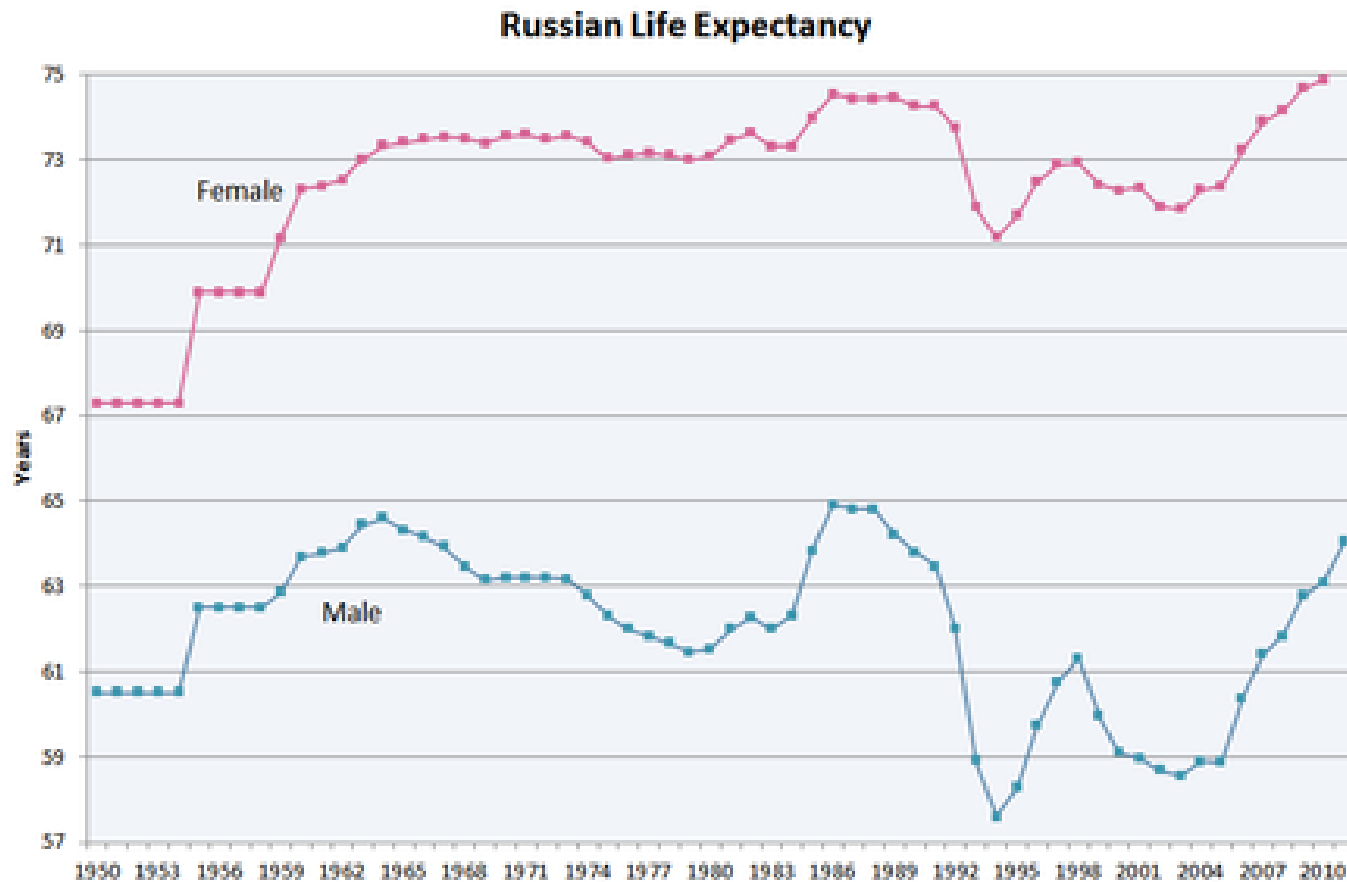
Left – Wing Approach :

- ไม่ยอมรับระบบเศรษฐกิจแบบตลาดหรือระบบอุตสาหกรรม
- ควรจัดระบบทุนนิยมและชนชั้นเพราะสร้างความแปลกแยก (Alienation) และความไม่เท่าเทียมให้แก่บุคคล
- ปฏิวัติระบบการปกครอง
- รัฐแบบสังคมนิยม (Socialist State)
- (Ex: Alcock, Payne and Sullivan 2000).

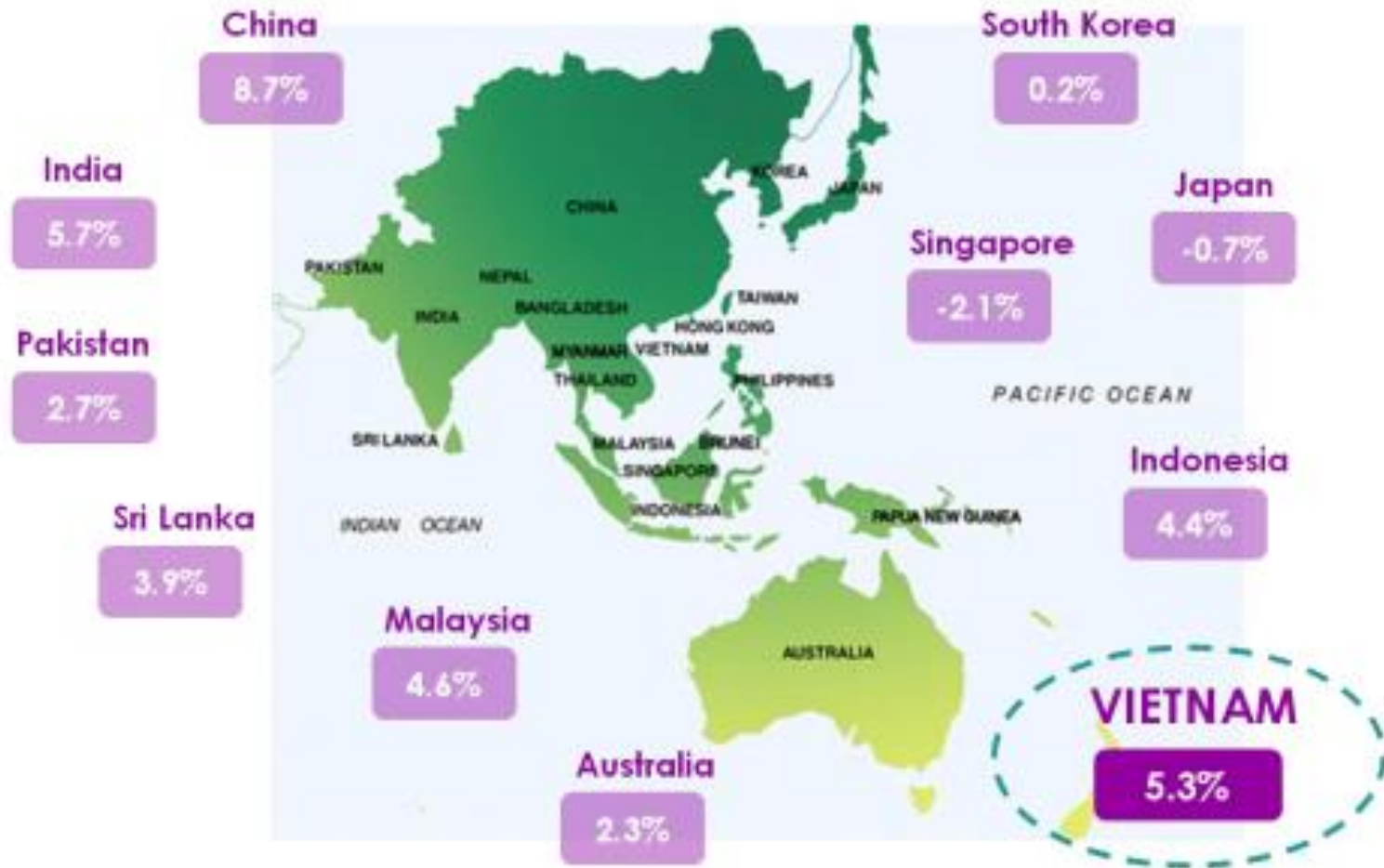
กรณีศึกษา: รัสเซีย

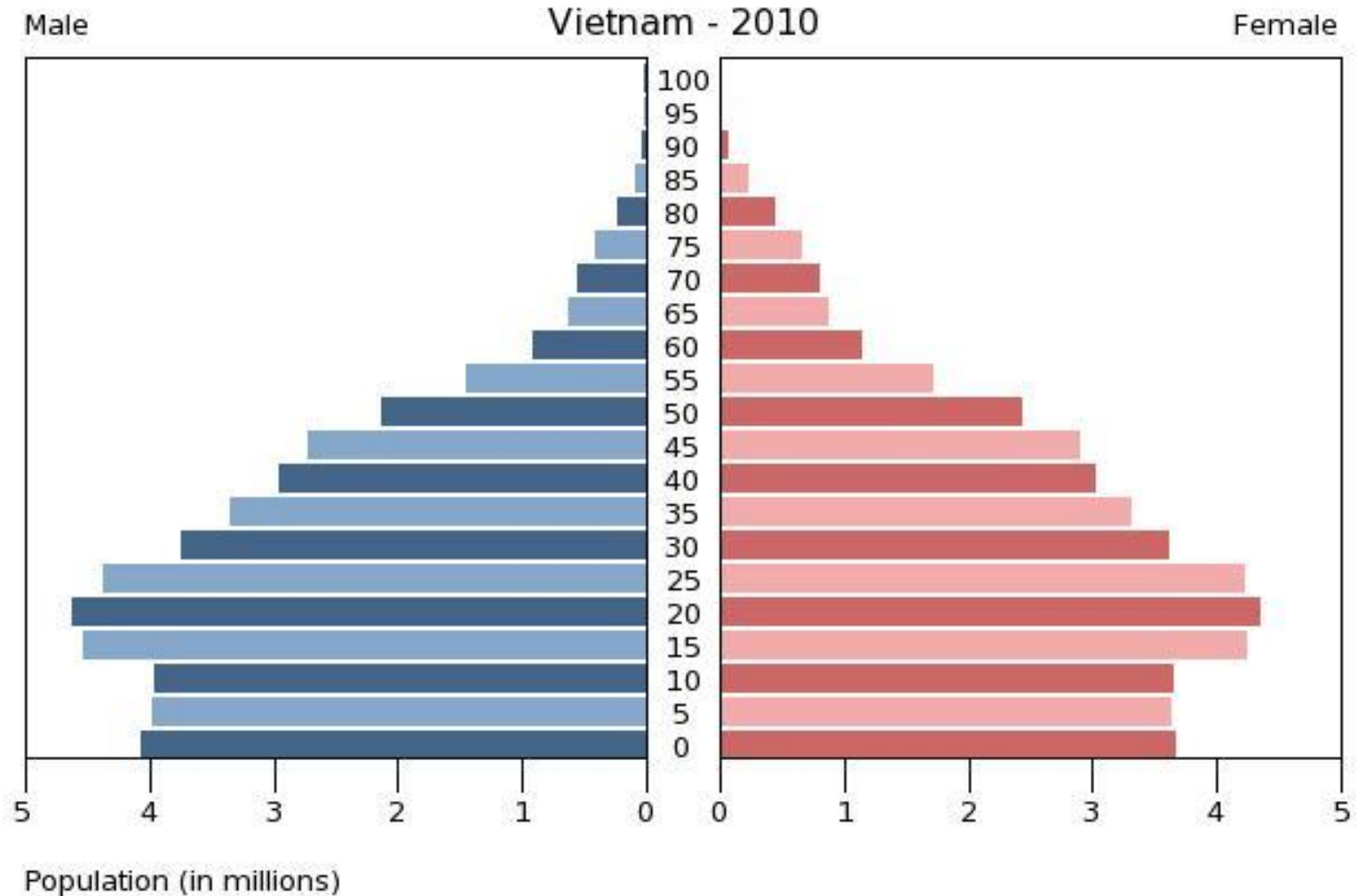
กรณีศึกษา: รัสเซีย

กรณีศึกษา: เวียดนาม 2012

กรณีศึกษา: เวียดนาม

กรณีศึกษา: เวียดนาม

As part of Phase One, the Phuoc Hoa Barrage has a capacity of 18.5 million cubic meters and connects to a 40-kilometer transfer canal. The barrage helps develop the water supply from the Be River and transfers it to the Dau Tieng Reservoir.

กรณีศึกษา: เวียดนาม

Reformist Approach :

- เน้นการปฏิรูปสังคม
- สังคมต้องรับผิดชอบพลเมือง
- สร้างสำนึกทางสังคม (Social Conscience)
- ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ
- (Ex: George and Wilding 1994).

ทดสอบ 1 (Quiz 1)

- งานเดี่ยวในชั้นเรียน
- นิสิตชมวิดิทัศน์
- ตอบคำถามต่อไปนี้
- คะแนนเก็บ 5%.

กลุ่มทฤษฎีกระแสนอง

สตรีนิยม (Feminism)

มิติเรื่องเขตแดนส่วนตัว-เขตแดนสาธารณะ

(Private/ domestic sphere and public sphere):

- ฐานคติ: ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง
- ต้องอยู่ในบ้าน
- ทำงานอยู่ในครัว.

มิติด้านการผลิต-การให้กำเนิด (Production-reproduction)

- ฐานคติ: ผู้หญิงอยู่บนเตียง
- เป็นเมีย
- เป็นแม่ของลูก.

มิติการพึ่งพา-การพึ่งพาระหว่างกัน

(Dependency-interdependency):

- **ฐานคิด: ผู้หญิงพึ่งตนเองไม่ได้**
- **ต้องพึ่งพาผู้ชาย**
- **พึ่งพารัฐ.**

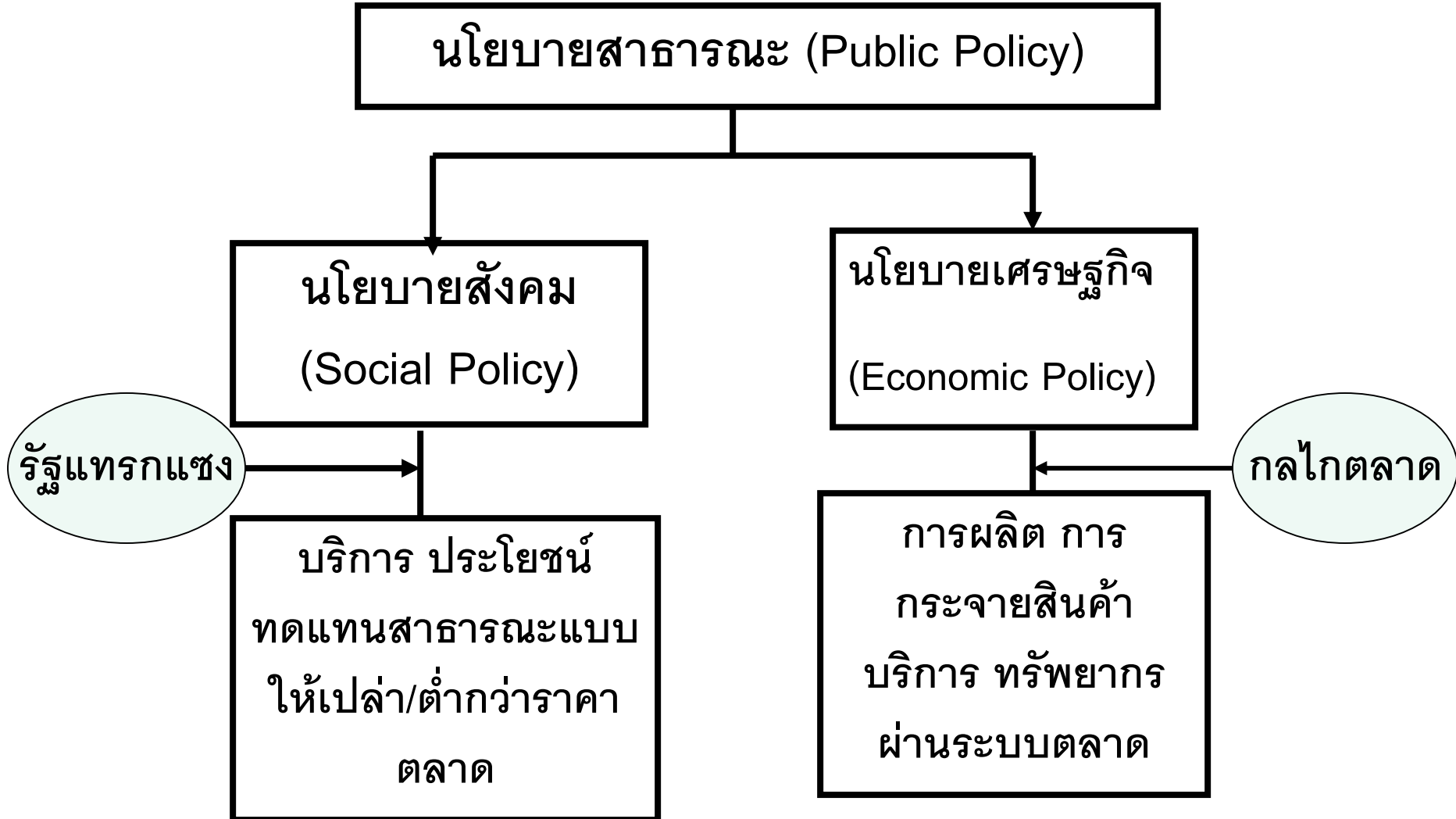
มิตินำมาจากระดับล่าง-อำนาจจากรัฐ

(Bottom-up power-state power):

- ฐานคิด: ผู้หญิงไม่มีอำนาจ ไม่เท่าเทียม ไม่เป็นธรรม
- การปฏิรูปสังคมจึงต้องจัดทำนโยบายเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง
- ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการพัฒนา
- สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ของผู้หญิงกลุ่มต่างๆ
- วางรากฐานในการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม.

ระดับและขอบเขต
(Level and Boundary)

ระดับ 1 (1st Level)

กรณีตัวอย่าง: รัฐแทรกแซง

- ยุโรปใต้
 - Germany
 - 23 OECD countries.

23 OECD countries

- เจ้าภาพ: รัฐบาลกลาง
- รูปแบบ:
 - การลงทุนทางสังคม (Social Investment)
 - การปกป้องทางสังคม (Social Protection)
- บริบท: ปัญหาการว่างงาน ป่วย คุณภาพชีวิตต่ำจากภาวะเศรษฐกิจ.

Matthew Effect (Robert K. Merton: 1968)

- ที่มา: Biblical Gospel of Matthew
- หมายถึง สถานการณ์ที่ “The rich get richer and the poor get poorer.”

กรณีตัวอย่าง: ผู้นำกับทหารผู้น้อย

“41st Chair Phenomenon”

- ความหมาย:
 - การมีกฎหรือจำนวนที่ตายตัว
 - บุคคล/สิ่งของ/องค์กรมีคุณสมบัติตรง แต่เกินจำนวนที่กำหนดไว้
 - บุคคล/ สิ่งของ/องค์กร มีคุณสมบัติไม่ถึง แต่ได้รับเพราะมีที่เหลือ.

The Matthew Effect in the Reward System

- “The world is peculiar in this matter of how it gives credit. It tends to give the credit to (already) famous people”
- โลกหรือสังคมของเรามีแนวโน้มที่จะมอบรางวัลหรือชื่นชมบุคคลที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว.

กรณีตัวอย่าง: มหาวิทยาลัยนเรศวร

- 2551: พลเอกสายหยุด เกิดผล
 - นายน้ำผึ้ง โสวัตร
- 2552: นายบุญเกียรติ โชควัฒนา – นักธุรกิจ
 - นายบุญชัย โชควัฒนา
 - พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)
 - ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.บุญชอบ พงษ์พานิชย์
- 2553: ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ. ปริญญา สากิยลักษณ์
 - ศาสตราจารย์เกียรติคุณศักดิ์ดา ศิริพันธ์
- 2554: มหาเธร์ โมฮัมหมัด - มาเลเซีย
- 2555: สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก – ภูฏาน.

กรณีตัวอย่าง: รัฐแทรกแซง

- เอเชีย
 - ญี่ปุ่น
 - Macao
 - จีน.

Japan: Unemployment Protection (1919-1949)

- เจ้าภาพ: เทศบาล (Municipal Government)
- รูปแบบ: สมาคมบรรเทาทุกข์ท้องถิ่น (Local Relief Associations)
- บริบท: อัตราการเกิดต่ำ การพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง รัฐมีรายได้มากจากภาษี.

กรณีศึกษา: ญี่ปุ่น

International Volunteer Center for Yamagata/ IVY

Peace Boat

Japanese International Volunteer Center/ JIVC

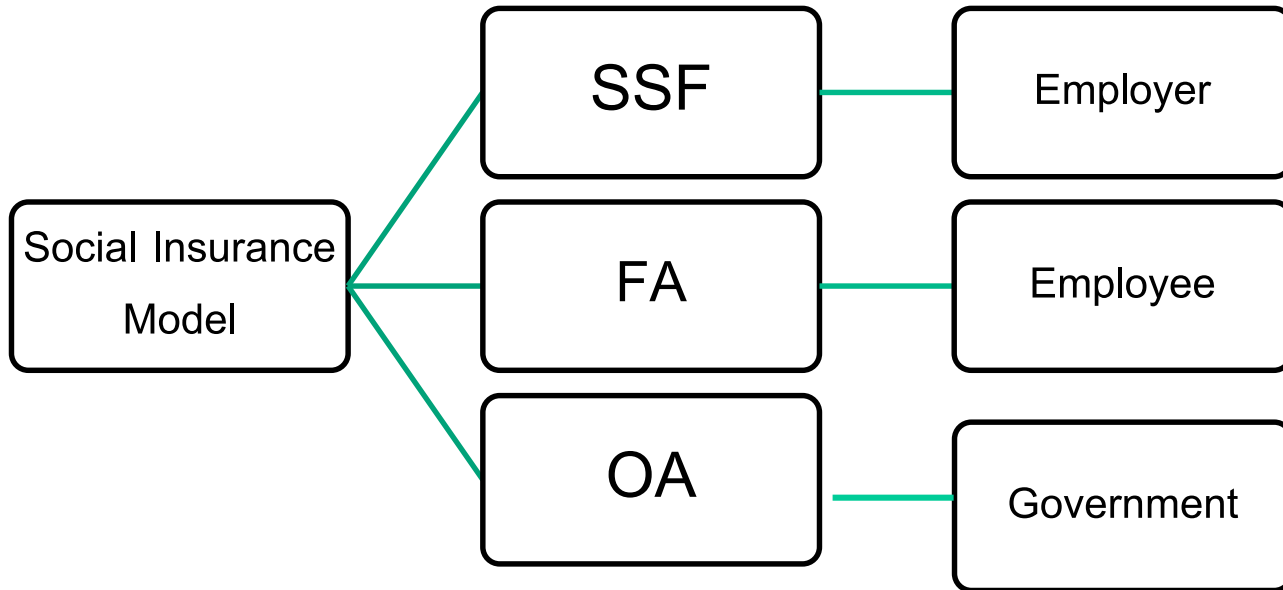

Association for Aid and Relief Japan/AARP

Macao's Social Welfare Model:

Social Security

Social Security Fund (SSF)

Financial Assistance (FA)

Old-age Allowance (OA)

ระดับ 2 (2nd Level)

นโยบายสังคม (Social Policy)

องค์ประกอบหลัก

นโยบายสวัสดิการสังคม

ระบบสวัสดิการ/หลักประกันความมั่นคง
ทางเศรษฐกิจ สุขภาพ การศึกษา การ
เคหะ การจ้างงาน/ บริการด้านสังคม
(Social Care)

องค์ประกอบอื่นๆ

ภาษี

การจัดสรร/กระจาย
ทรัพยากรใหม่

กลยุทธ์และองค์ประกอบ
(Strategy & Element)

กลยุทธ์

- การแทรกแซงของภาครัฐ
 - ราคาของบริการสาธารณะที่ถูกลงกว่าระบบตลาด
 - การลดหย่อนภาษี (Fiscal Welfare)
 - การช่วยเหลือทางรายได้
 - การจัดสวัสดิการของสถานประกอบการ (Occupational Welfare)
- ความเท่าเทียมของผู้ด้อยโอกาส.

องค์ประกอบหลัก (Core Welfare)

- ด้านหลักประกันขั้นต่ำในการเข้าถึงทรัพยากร 3 ด้าน คือ การศึกษา การสาธารณสุข และที่พักอาศัยที่มีมาตรฐานเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี
- ด้านความมั่นคงทางสังคม ได้แก่ การมีงานทำ และได้รับบริการทางสังคมระหว่างบุคคล
- ด้านภาษีอากร
- ด้านบริการขนส่ง
- ด้านการวางแผนด้านกายภาพ
- ด้านการจัดสรรและกระจายทรัพยากรใหม่.

การจัดสรรและกระจายทรัพยากรใหม่
(Reallocation and Redistribution
of Resources)

คำจำกัดความ

- การถ่ายเททรัพยากรระหว่างกลุ่มประชากร จากกลุ่มที่มีโอกาสมากกว่า (มั่งคั่งกว่า ผลิตภัณฑ์มากกว่า อายุน้อยกว่า) ไปสู่กลุ่มที่ด้อยโอกาสมากกว่า (ยากจนกว่า อายุมากกว่า ผลิตภัณฑ์ต่ำกว่า) ระหว่างเวลาที่ต่างกัน.

ความเป็นมา

- ก่อน C.19 ครอบคลุม เพื่อนบ้านรวมกลุ่มช่วยเหลือกัน
- หลัง C.19
 - สังคมศักดินารัฐเข้าแทรกแซงโดยนโยบายการจัดสรรทรัพยากรใหม่
 - สังคมนิยม สร้างระบบรัฐสวัสดิการ.

เป้าหมาย

- มิติปัจเจกบุคคล : การกินดีอยู่ดี (Well Being)
- มิติของระบบ : สร้างความเท่าเทียมในด้านสิทธิ และศักดิ์ศรีในกลุ่มประชากรในการเข้าถึง ทรัพยากรทางวัฒนธรรมระดับพื้นฐาน
- มิติของสังคม : การสร้างรัฐสวัสดิการ (Welfare States).

ขอบเขตและพันธกิจ

(Mission and Boundary)

- การถ่ายเททรัพยากร (Transfer) ระหว่างกลุ่มประชากร ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน
- การจัดสรร (Allocation) และการกระจาย (Distribution) ทรัพยากรผ่านการแทรกแซงของภาครัฐ เพื่อช่วยให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับทรัพยากรมากขึ้น
- การถ่ายเททรัพยากรจากผู้ที่มีโอกาสมากกว่ามาให้ผู้ด้อยโอกาสกว่า.

ระดับ (Level) ของสวัสดิการสังคม

ระดับแรก:

- การสร้างการกินดีอยู่ดีให้แก่พลเมืองของประเทศ
- ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานที่จำเป็น (Basic Minimum Need) หรือความต้องการทางวัตถุของประชาชน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย
- การสร้างความเป็นธรรมทางสังคมให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม.

Titmuss's Model (1994)

การสร้างความเป็นธรรมทางสังคม 4 ระดับ

ความเป็นธรรมที่ไม่ใช่ผลของการกระทำของบุคคล

ความเป็นธรรมตามคุณค่าของบุคคล (His Worth)

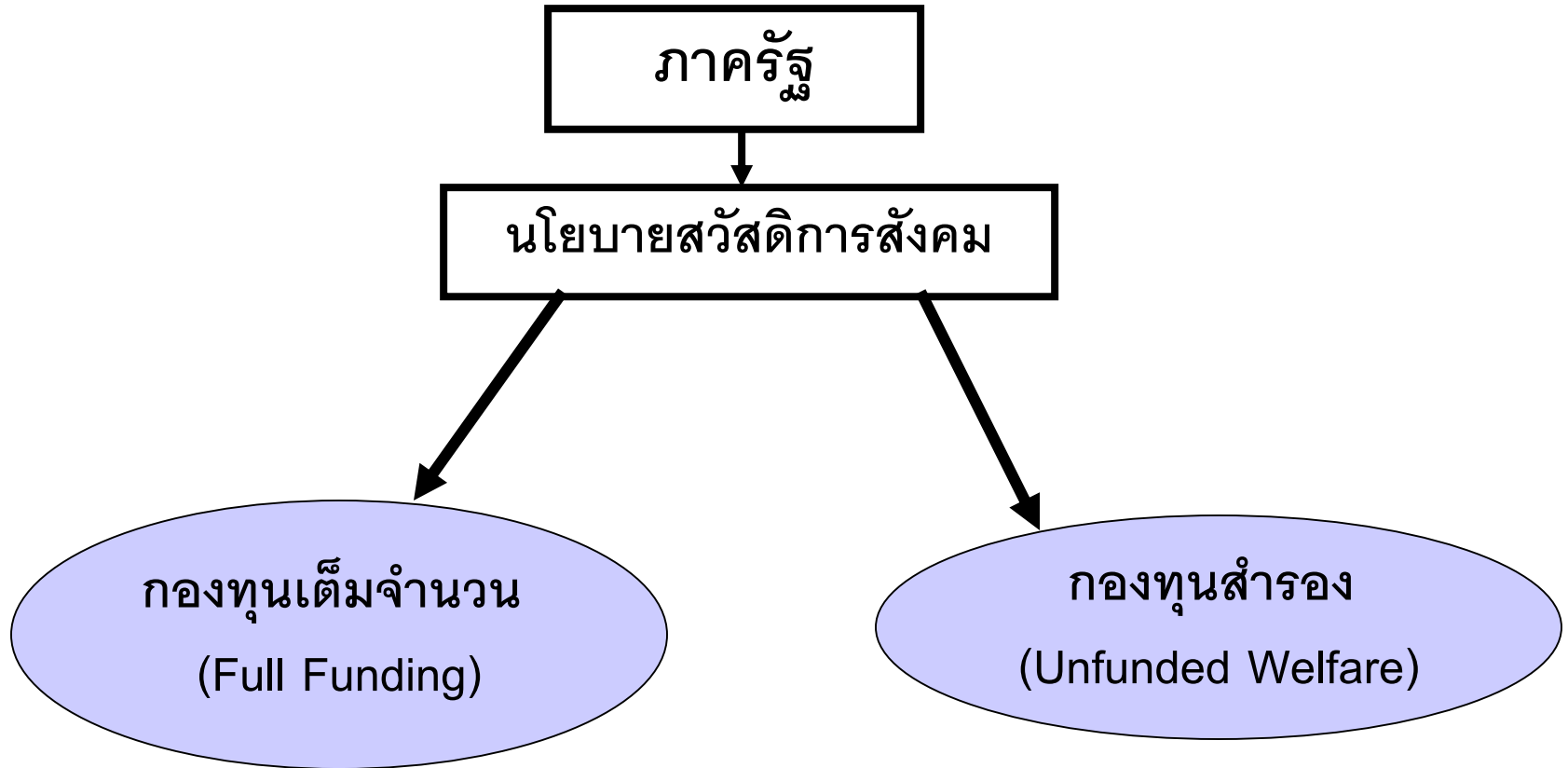

ความเป็นธรรมตามผลของการกระทำ (His Merit)

ความเป็นธรรมตามผลงาน (His Work)

ตัวอย่างรูปแบบ

ระดับที่ 2: ระดับประเทศ/ ระดับสังคม

- พัฒนาศักยภาพและระบบของรัฐในการจัดบริการหรือประโยชน์ทดแทนต่าง ๆ
- ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของพลเมืองให้มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐาน เท่าเทียม และทั่วถึง
- เพื่อสร้างรัฐสวัสดิการ (Welfare State).

ตัวอย่างคำถาม

- Q: จงยกตัวอย่างของการกระจายทรัพยากรใหม่ในแนวตั้ง
- A: รัฐนำภาษีอากรที่จัดเก็บกับกลุ่มประชากรในอัตราที่แตกต่างกัน เช่น ผู้มีรายได้สูงเสียภาษีมากกว่า มาจัดสรรเป็นบริการทางสังคมให้แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน เช่น กำหนดเป็นเบี้ยประกันหรือเงินสมทบให้แก่ประชาชนตามสัดส่วนของรายได้ โดยคนด้อยโอกาสไม่ต้องออกเงินสมทบ ตัวอย่างเช่น โครงการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ.

Quiz 1: 10%

- นิสิตแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3-5 คน
- ค้นข้อมูลประเทศต่าง ๆ ที่มีนโยบายสวัสดิการสังคม
- นำ SWOT มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์
- ความยาว 5-10 หน้า ไม่รวมอ้างอิงที่มาของข้อมูล
- จัดส่งสัปดาห์หน้า.

สวัสดีค่ะ